

Muistio

Virkistyskäyttö- ja maisemateemaryhmän kokous pe 29.1.2016 klo 13 Marttilan kunnantalo

Tilaisuuden järjesti Paimionjoki-yhdistys *Kansalaiset mukaan Paimionjoen tilaa parantamaan* – hankkeen avulla, joka saa osarahoitusta Saaristomeren Suojelurahastolta.

Virkistyskäyttö- ja maisemateemaryhmä

Paikalla:

Janne Tolonen, VALONIA, purohanke
Matti Jantunen, Lounais-Suomen vesiensuojeluyhdistys
Satu Juntunen, Varsinais-Suomen Jokivarsikumppanit
Elina Tuomarila, Paimionjoki-yhdistys
Ville Ojala, Paimionjoki-yhdistys
Päivi Joki-Heiskala, Paimionjoki-yhdistys

Muut ryhmään ilmoittautuneet:

Susanna Auvinen, VALONIA, etäjäsen
Tanja Uusitalo, Someron kaupunki
Juha Suominen, Paimion kaupunki
Jouni Lahtiranta, Paimion kaupunki
Timo Klemelä, Someron kaupunki
Jyrki Lehtinen

1. Esittelykierros.
2. Paimionjoki paremmaksi - Toimenpideohjelma vuoteen 2021 (ehdotus virkistyskäyttö- ja maisemateemaryhmän osalta)
Työstettiin yhdessä etukäteen lähetettyä hahmotelmaa. Virkistyskäyttö- ja maisemateemaryhmän kaikki jäsenet olivat mukana myös tätä ennen pidetyssä Vesistökuunnostusteemaryhmän kokouksessa, jossa työstetty visio on sama kuin tämän ryhmän visio. Visio, tavoitteet ja toimet on esitetty liitteessä 2.
3. Seuraava kokous pidetään kaikkien teemaryhmien yhteiskokouksena tiistaina 15.3. klo 13-15 Kosken Osuuspankin auditoriossa. Sitä ennen samassa paikassa klo 11-12.30 kuullaan esitelmää asioita, joista haluttiin lisätietoa:
 - a. *Peltojen kipsikäsittely maatalouden vesiensuojelumenetelmänä - kipsipilotti Saaristomeren valuma-alueella, Eliisa Punttila, Helsingin yliopisto*
 - b. *Paimionjoen kalasto – ennen, nyt ja tulevaisuudessa*
 - c. Toiveena on lisäksi jokin esitys maatalouden uuden tukikauden vesiensuojeluun liittyvistä asioista. Selvittely kesken. Lopullinen ohjelma ilmoitetaan myöhemmin.
4. Kokous päätettiin klo 15.

Visio vuoteen 2027

Paimionjoen vesistö on ekologisesti hyvässä tilassa tarjoten eliöstölle hyvät elin- ja lisääntymisolosuhteet. Valuma-alueen ravinteet kiertävät hyötykäyttöön ja menestyvä paikallistalous on kestäväällä pohjalla. Paimionjoen valuma-alueella on paikallista energiantuotantoa, joka käyttää maatalouden biomassoja energianlähteenään.

Sinileväkukintoja ei esiinny. Veden hygieeninen laatu on koko vesistön alueella hyvä ympäri vuoden. Paimionjoen kiintoainepitoisuus on etenkin sivupuroissa niin alhainen, että se ei estä kalojen poikastuotantoa. Kalojen ja muiden vesieliöiden liikkuminen ja lisääntyminen on mahdollista koko Paimionjoen vesistössä, sillä vaellusesteet on joko purettu tai niiden yhteyteen on rakennettu kalatiet. Koko joen matkalla on kalastoa, jota voidaan kalastaa. Kalakannat ovat elinvoimaisia ja niiden luonnonvarainen lisääntyminen on turvattu. Vaelluskalat lisääntyvät Paimionjoessa. Koko vesistön alueella on hyödynnettävissä oleva rapukanta.

Säännöstelykäytäntöä on kehitetty tukemaan eliöstön elinmahdollisuuksia ja se tyydyttää useimpia kohderyhmiä, myös virkistyskäyttäjiä ja maanomistajia. Vettä virtaa koko vesistössä, myös alajuoksun patojen alapuolella läpi vuoden. Vesi ei enää virtaa väärään suuntaan kohti Paimionjärveä suurimpana osana vuotta. Vesistön ranta-alueen luonto on maisemaltaan kaunista varsinais-suomalaisista kulttuurimaisemaa, jossa luonnon monimuotoisuus on otettu hyvin huomioon. Useissa alueen puroissa ja ojissa on toteutettu luonnonmukaisen peruskuivatuksen ajatusmallin mukaisia kunnostuksia ja uomien eroosio on vähäistä.

Vesistön hyvä tila mahdollistaa laajat virkistyskäyttömahdollisuudet, jotka ottavat huomioon myös elinkeinot ja vesistön virkistyskäyttöaste on korkea. Paimionjoen käyttöarvo on erinomainen ja se on sekä paikallisille että maaseutumatkailulle helposti lähestyttävä ja vetävä kohde. Koko vesistön alueella on useita rantautumispaikkoja, joihin voi rantautua sekä maalla että vesireittiä pitkin kulkien. Uintimahdollisuuksia on koko vesistön alueella. Kanoottien laskupaikkoja on eri puolilla vesistöaluetta ja kanoottien siirtomahdollisuus toimii joka puolella vesistöä. Aikataulun mukaista vesiliikennettä kulkee järviolueella kesäisin. Paimionjoen vartta pitkin on saatu aikaiseksi koko matkan pituiset (110 km) patikointi-, maisema- ja melontareitit, jotka ovat yhdysreitein saavutettavissa.

Vesistön palvelut ja nähtävyydet on koottu internetpohjaisiin karttoihin, joiden päivitys on helppoa ja joita voi myös tulostaa paperiesitteiksi. Paimionjokeen liittyvää tietoa on päivitettyssä muodossa erilaisilla internetsivustoilla ja tietokannoissa helposti saatavilla. Näiltä sivuilta löytyy myös linkit jokeen liittyviin tietoihin kuten vedenlaatutietoihin, virtaamiin, kalastuspaikkoihin ja matkailukohteisiin. Kyläyhdistykset ovat aktivoituneet toimimaan monialaisesti ja muiden kyläyhdistysten kanssa tavoitteellisen yhteistyön avulla vesistön hyväksi, minkä lisäksi kunta- ja kyläraajat ylittävä yhteistyö toimii aidosti. Kaikki joen varrella olevat kunnat ovat sitoutuneet Paimionjoen tilan parantamiseen ja virkistyskäytön kehittämiseen.

Tavoitteet vuoteen 2021 mennessä

Virkistys- ja maisemateemaryhmä:

- **Paimionjoen virkistyskäyttöarvo on suuri ja alueella on joen varaan liittyvää matkailutoimintaa**
- **Kuntakohtaiset maisema-, patikointi- ja melontareitit on saatu valmiiksi**
- **Luonto- ja kulttuuriympäristöarvoja ovat kulkeneet rinnakkain ja kylätoimijoilla on paikallishankkeita, jotka tuovat teemoja kaikkien tietoisuuteen**
- **Vesistöihin liittyvää ympäristökasvatusta on paitsi alakoululaisille myös yläkoulu/lukiotasolla**
- **Paikalliset asukkaat, loma-asukkaat ja matkailijat arvostavat Paimionjokea**
- **Luonnon monimuotoisuutta ja maisemaa on kehitetty**

Maatalousteemaryhmä:

- *Ravinteet kiertävät tilakohtaisesti, alueellisesti ja valuma-aluekohtaisesti*
- *Ravinteet käytetään mahdollisimman lähellä syntyipaikkaansa uuteen ravinnontuotantoon*
- *Valuma-alueen vedenpidätyskyky on parantunut*
- *Ollaan mukana uusissa innovaatioissa pilottikohtein ja tiedotuksen avulla*
- *Peltojen kasvukunto on parantunut*
- *Tilojen välinen yhteistyö toimii paremmin*

Vesistökunnostusteemaryhmä:

- *Voimalaitospadoille on saatu aikaan ympäristövirtaama, joka turvaa jokiekosysteemin hyvän tilan*
- *Vaellusesteitä on purettu tai muutettu eliöstön liikkumista mahdollistaviksi*
- *Hovirinnankosken ja sen yläpuolisen vesistön säännöstelykäytännön kehittämistoimet on toteutettu (esim. pohjapadot, koskikunnostukset, veneiden siirtopaikat)*
- *Joen koski- ja virtapaikkoja on kunnostettu kalataloudellisen kunnostustarveselvityksen pohjalta*
- *Purojen ja oijen arvostus on lisääntynyt kylissä ja maanomistajien keskuudessa*
- *Virkistyskäyttöarvoa on saatu nostettua ja se on korkea*
- *Saaristomereen päätyvää fosforikuormitusta on vähennetty kaikin mahdollisin keinoin*
- *Koko Paimionjoen vesistön alueelta on ajantasaista tutkimustietoa ekologisen tilan määrittävistä biologisista tekijöistä: kaloista, pohjaeläimistä, levistä, kasvillisuudesta*

Jätevesiteemaryhmä:

- *Käsitlemätöntä jätevettä ei enää valu vesistöön edes tulvahuippujen aikana*
- *Viemäröimättömille ranta-alueille on rakennettu viemärit*
- *Alueilla, joihin ei ole tulossa viemäriverkostoa, on runsaasti vaihtoehtoisia (esim. vedettäviä tai vähävetisiä) käymäläratkaisuja*
- *Talojen suunnittelijat osaavat suunnitella talon, jossa on vedentön/vähävetinen käymäläratkaisu sekä erillinen viemäröinti harmaille ja mustille vesille*
- *Kuntien rakennustoimella on jaettavana tietoa asiakkaille vaihtoehtoisista käymäläratkaisuista ja erillisviemäröinnistä*

Toimintatavat

Tavoitteiden saavuttamiseksi on määritelty toimintatavat

1. Kuormituksen vähentäminen
 - 1.1. Maa- ja metsätalouden kuormitus
 - 1.2. Jätevesikuormitus
 - 1.3. Turvetuotannon kuormitus
 - 1.4. Hulevesistä aiheutuva kuormitus
2. Vesistön kunnostaminen
 - 2.1. Säännöstelyn kehittäminen
 - 2.2. Kalaston- ja rapukannan kehittäminen
 - 2.3. Järvikunnostukset
3. Virkistyskäyttömahdollisuuksien kehittäminen
4. Maiseman ja luonnon monimuotoisuuden kehittäminen
5. Arvostuksen nostaminen

Toimia virkistyskäytön ja maiseman kehittämiseksi sekä arvostuksen nostamiseksi

Aihe	Toimet
Reitit	<ul style="list-style-type: none">• maisema-, patikointi- ja melontareittien kehittäminen, tavoitteena koko vesistöalueen kattava reitistö (110 km)<ul style="list-style-type: none">• reittien opastauluihin myös esim. QR-koodit sekä tekstejä muillakin kielillä kuin suomeksi
Kartta	<ul style="list-style-type: none">• Kootaan kaikki jokeen liittyvät palvelut (kanootti, kalastus, retkeily yms.) yhteen helposti päivitettävään koko vesistöalueen kattavaa internetkarttaan• Kartasta saa myös paperiversiot
Rantautumispaikat ja muut ranta-alueiden rakenteet	<ul style="list-style-type: none">• Maanomistajien kanssa aikaansaadaan rantautumispaikkoja eri puolille vesistöaluetta sekä vesillä että maalla liikkuville.• Aktivoidaan ja kannustetaan maanomistajia virkistyskäytön edistämiseen.• Myös kunnat, kyläyhdistykset ja muut yhteisöt ovat tärkeitä yhteistyökumppaneita esim. alueiden jatkuvan hoidon järjestämisessä.• Kehitetään olemassa olevia rantoja ja edistetään uusien syntymistä
Veneily ja vesiliikenne	<ul style="list-style-type: none">• Venetaksiliikennettä Someron järviketjulle• Veneenlaskupaikkojen lisääminen ja kehittäminen• Järvien syvyyskartat: tuotetaan nettikartoiksi ja paperiversioksi kartoiksi järviltä tehdyt syvyyskartat veneliikennettä varten.
Melonta	<ul style="list-style-type: none">• melontamahdollisuuksien kehittäminen• kanoottien vuokrausmahdollisuuksia koko vesistön alueelle• työpajoja kuntiin, joiden tuloksena melontapisteitä, jotka toimivat paikallisten yrittäjien ja yhdistysten toimesta• kanoottien säilytysmahdollisuuksia lähellä vesistöä esim. konteissa selvitetetään
Internet ja some tiedotuksessa	<ul style="list-style-type: none">• Tietoa kerätään ja jaetaan sosiaalisen median keinoin:<ul style="list-style-type: none">○ Otetaan käyttöön sosiaalista mediaa (esim. instagrammi, facebook, twitter) Paimionjokeen liittyvän tiedon keräämisessä, jakamisessa ja yleisessä tiedotuksessa internetsivujen päivityksen lisäksi• Tiedon levittäminen internetin kautta:<ul style="list-style-type: none">○ järviwiki, vieraslajit.fi, wikipedia yms. nettisivustot ja ohjelmistot otetaan käyttöön Paimionjoen tietojen päivittämisessä helpommin kaikkien saataville

Virkistyskäyttö mahdollisuuksien parantaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Koskialueiden kehittäminen virkistyskalastukseen sopivaksi (laavut, reitit yms.) • Joen, järviketjun ja latvajärvien ranta-alueiden käyttöä matkailu- ja vapaa-ajantoimintaan edistetään kannustamalla paikallisia toimijoita, toimijoita, yhdistyksiä, kuntia ja maanomistajia. • Huomioidaan aktivoinnissa/yhteistyössä myös kauempana joesta, sen valuma-alueella olevat toimijat
Laidunnus	<ul style="list-style-type: none"> • Kannustetaan laidunnukseen maisemanhoidossa siihen sopivissa kohteissa • Kootaan ja jaetaan tietoa laidunnuksen vesistövaikutuksista (esim. seminaarit, laiduntreffit)
Arvostuksen nostaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Jokikasvatustoimintaa koulujen kautta • Edistetään sukupolvet ylittävää yhteistyötä eri puolilla vesistöaluetta • Esim. Paimion jokipuisto areenana työpajatyypisessä tapahtumapäivässä • Luodaan ”matkalaukussa kulkeva” malli, aiheena esim. ”Paimionjoen historia ja nykytila”, jota viedään kaikkiin kuntiin
Ympäristökasvatus	<ul style="list-style-type: none"> • järjestetään jokileirejä ala-asteikäisille lapsille • ympäristökasvatusta myös yläkoulu/lukioikäisille • opettajien tapaamiset ja tiedon jakaminen
Vieraslajit	<ul style="list-style-type: none"> • helposti saatavaa kansalaistiedotusta • kuntiin jaettavaksi ohjeet, jotka voi saada helposti nettisivuilta ja paperitulosteina • itse toimijoiksi paikalliset kylätoimijat ja kansalaiset, ei ”joku muu” • järjestetään tiedotustilaisuuksia/seminaari aiheesta
Muuta	<ul style="list-style-type: none"> • Perustetaan pysyvä paikka digimuotoiselle Paimionjoki-materiaalille, kuten tutkimuksille ja historiallisille dokumenteille • Kehitetään yhdistyksen nettisivuja paikkana, josta materiaalin (esim. raportit ja viitteet, joissa mainittu Paimionjoki) löytää helposti • Kehitellään yhteistyötä myös suurten toimijoiden kanssa (esim. Visit Turku ja Outdoors Finland)